



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 350/2020-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] zastúpeného advokátom Mgr. Vladimírom Šárnikom, Rožňavská 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 3086/2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 3086/2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 3086/2013 konal bez zbytočných prietáhov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadostučinenie v sume 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva náhradu trov konania v sume 450,29 € (slovom štyristopäťdesiat eur a dvadsaťdeväť centov), ktorú je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu Mgr. Vladimíra Šárnika, Rožňavská 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 350/2020-12 z 27. augusta 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietalo porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 3086/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení oprávneného v napadnutom konaní vzal písomným podaním, doručeným okresnému súdu 10. októbra 2013, návrh na vykonanie exekúcie proti povinnému späť z dôvodu uhradenia vymáhanej pohľadávky. Okresný súd uznesením sp. zn. 35 Er 3086/2013 zo 7. augusta 2015 exekučné konanie zastavil, exekútorovi nepriznal náhradu trov exekúcie a povinného

zaviazal povinnosťou uhradiť oprávnenému trovy exekučného konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 113,41 € na účet právneho zástupcu oprávneného do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Sťažovateľ podal 31. augusta 2015 proti výroku uznesenia okresného súdu sp. zn. 35 Er 3086/2013 zo 7. augusta 2015 o povinnosti povinného uhradiť oprávnenému trovy exekučného konania odvolanie. O odvolaní sťažovateľa okresný súd do dňa podania ústavnej sťažnosti nerozhodol.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, ktorá bola prijatá na ďalšie konanie, navrhol, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde pod sp. zn. 35 Er 3086/2013 porušené boli a súčasne sa domáhal, aby prikázal okresnému súde konať bez zbytočných prieťahov, priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 7 000 € a náhradu trov konania.

4. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd 9. septembra 2020 vyzval predsedu okresného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti a zároveň ho vyzval, aby oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

5. Na výzvu ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu vyjadrením sp. zn. Spr. 387/2020 z 12. októbra 2020, v ktorom poukázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne k veci z 29. septembra 2020. Zákonná sudkyňa uviedla, že v napadnutom konaní bolo právoplatne rozhodnuté o návrhu sťažovateľa na zastavenie konania a „*v súčasnosti nie je právoplatne rozhodnuté iba o trovách oprávneného vo výške 174,94 eur + 25,53 eur*“. Zákonná sudkyňa tiež poukázala na svoju neprimeranú pracovnú zaťaženosť a uznala, že v napadnutom konaní sa vyskytlo obdobie nečinnosti, avšak zároveň zastáva názor, že sťažovateľ požadované finančné zadosťučinenie žiadnym spôsobom neodôvodnil a z ústavnej sťažnosti nevyplýva, či v dôsledku nečinnosti okresného súdu vznikla sťažovateľovi nejaká konkrétna ujma na jeho právach a aká, a či teda vôbec je dôvodné priznanie finančného zadosťučinenia, resp. či ním nešpecifikovanú ujmu nie je možné

nahradiť inak (vydaním rozhodnutia). Predseda okresného súdu oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci.

6. Ústavný súd zaslal 21. októbra 2020 vyjadrenie predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 387/2020 z 12. októbra 2020 k ústavnej sťažnosti právneho zástupcovi sťažovateľa na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľa nevyužil možnosť vyjadriť sa k stanovisku predsedu okresného súdu.

7. Keďže predseda okresného súdu, ako i právny zástupca sťažovateľa (už v samotnej ústavnej sťažnosti) súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd od ústneho pojednávania upustil, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

8. Vzhľadom na to, že súčasťou vyjadrenia okresného súdu k ústavnej sťažnosti nebola chronológia úkonov v napadnutom konaní, ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu vypracoval pre účely tohto rozhodnutia vlastnú chronológiu, z ktorej vyplývajú tieto skutočnosti:

- 27. septembra 2013 bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa (oprávneného) na začatie exekučného konania,

- 10. októbra 2013 sťažovateľ doručil okresnému súdu späťvzatie návrhu na začatie exekučného konania,

- 7. augusta 2015 okresný súd uznesením sp. zn. 35 Er 3086/2013 exekúciu zastavil, súdnemu exekútorovi náhradu trov exekúcie nepriznal a povinného zaviazal na náhradu trov exekučného konania v prospech sťažovateľa,

- 31. augusta 2015 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti III. výroku uznesenia okresného súdu sp. zn. 35 Er 3086/2013 zo 7. augusta 2015 o povinnosti povinného nahradiť oprávnenému trovy exekučného konania.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

15. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

16. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, ktorý súdom prikazuje, aby postupovali v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádzali zbytočným priet'ahom, konali hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

IV.

Posúdenie veci ústavným súdom

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

19. Predmetom napadnutého exekučného konania bolo vymożenie peňažného plnenia s príslušenstvom. Ústavný súd považuje právnu vec sťažovateľa za skutkovo i právne jednoduchú, navyiac prakticky bezprostredne po podaní návrhu na začatie exekučného konania doručil sťažovateľ okresnému súdu späťvzatie návrhu na začatie exekúcie.

20. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietáhoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V danom prípade možno konštatovať, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní pred okresným súdom žiadnym spôsobom neovplyvnil jeho dĺžku.

21. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Z doterajšieho priebehu konania popísaného v bode 8 odôvodnenia tohto nálezu vyplýva, že v procesnom postupe okresného súdu sa vyskytovali obdobia neodôvodnenej nečinnosti. Okresný súd bol absolútne nečinný od doručenia späťvzatia návrhu na začatie exekučného konania 10. októbra 2013 do rozhodnutia o tomto návrhu uznesením sp. zn. 35 Er 3086/2013 zo 7. augusta 2015, teda takmer dva roky, a následne od podania odvolania proti tomuto rozhodnutiu 31. augusta 2015 až do podania ústavnej sťažnosti 17. júna 2020, teda ďalších takmer päť rokov.

22. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k názoru, že dĺžka napadnutého konania okresného súdu je celkom zjavne neprimeraná a že neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní vedenom pod sp. zn. 35 Er 3086/2013 došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

V.

Prikázanie vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

23. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

24. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou vo veci konal.

25. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku rozhodnutia).

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

28. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ktoré odôvodnil utrpenou ujmom na jeho základnom práve.

31. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Vzhľadom na konštatované zbytočné prieskumy, neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu a zjavne neprimeranú dĺžku rozhodovania okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy jednoduchosť konania na okresnom súde, správanie sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu vrátane nanajvýš všeobecného odôvodnenia požadovaného finančného zadosťučinenia, ústavný súd, majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 500 € za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku rozhodnutia).

VI.

Trovy konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním právnym zástupcom.

35. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2019, ktorá bola 1 062 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2020. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177 €. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony 375,24 €. Keďže právny zástupca sťažovateľa predložil ústavnému súdu osvedčenie o registrácii pre daň z pridanej hodnoty, uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 450,29 € (bod 3 výroku nálezu).

36. Toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu